

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet,
Geografski odsjek
Trg Marka Marulića 19
10000 Zagreb

UPUTE ZA IZRADU ZAVRŠNOG RADA NA SVEUČILIŠTU U ZAGREBU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKOM FAKULTETU, GEOGRAFSKOM ODSJEKU

UVODNE NAPOMENE

Sveučilišni prijediplomski studij *Geografija; modul: istraživački* završava polaganjem svih ispita, dovršenjem ostalih studijskih obveza te izradom i ocjenom završnog rada u okviru kolegija Završni ispit s prvostupničkim radom. Postupak prijava, pisanje i ocjene završnog ispita, u okviru završetka studija, određen je **Pravilnikom o završnom/diplomskom radu i završnom/diplomskom ispitu na Sveučilištu u Zagrebu Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, Geografskom odsjeku** (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

IZBOR TEME

- Student kontaktira nastavnika po vlastitom izboru radi dogovora o mentorstvu završnog rada najkasnije **do sredine siječnja završne godine studija**. Izradu završnog rada može voditi jedan nastavnik ili dva nastavnika s ciljem komentorstva (čl. 3., st. 3. i 4. Pravilnika) (dalje u tekstu: nastavnik/mentor u jednini).
- Temu može predložiti student ili nastavnik (ili oba nastavnika), a student može izabrati temu između ponuđenih tema koje sastavlja pojedini nastavnik.
- Student dostavlja mentoru **prijedlog teme** koji sadrži: radni naslov, koncept (sadržaj) rada, literaturu i izvore podataka koje namjerava koristiti u izradi završnog rada. Naslov mora biti precizan; informativan, ali sažet. Tema ne smije biti ista ili slična kao teme drugih ocjenskih radova na Geografskom odsjeku u posljednjih pet godina.
- Nakon što nastavnik prihvati naslov rada, sadržaj rada, prijedlog literature i ostale pojedinosti pokreće se postupak prijave teme.

POSTUPAK PRIJAVE TEME ZAVRŠNOG RADA

- Student u dogovoru s nastavnikom prijavljuje temu završnog rada najkasnije do kraja zimskog semestra završne godine studija (čl. 2., st. 5. Pravilnika), odnosno do sjednice Povjerenstva za nastavu koja prethodi sjednici Vijeća Geografskog odsjeka u veljači na kojoj se prihvaća tema.
- Prijava se obavlja putem propisanog Obrasca za prijavu teme završnog rada (Prilog 1) koji se nalazi na internetskim stranicama Geografskog odsjeka. Student ispunjava obrazac u

elektroničkom obliku (dokument u MS Word formatu) i e-mailom ga šalje predloženom mentoru (mentorima).

- Predloženi mentor e-mailom dostavlja ispunjeni obrazac prijave teme završnog rada (dokument u MS Word formatu) pomoćniku pročelnika za nastavu **najkasnije jedan radni dan** prije sjednice Povjerenstva za nastavu koja prethodi sjednici Vijeća Geografskog odsjeka na koju se upućuje prijedlog za prihvatom teme i mentora. Dostavljanjem ispunjenog obrasca predloženi mentor potvrđuje svoju suglasnost sa sadržajem prijave teme.
- Pomoćnik pročelnika za nastavu objedinjava prijave za sjednicu Povjerenstva za nastavu i za sjednicu Vijeća Geografskog odsjeka.
- Vijeće Geografskog odsjeka razmatra prijavu i odobrava temu završnog rada i imenuje mentora (mentore). Time se tema završnog rada smatra prijavljenom.
- Nakon sjednice Vijeća Geografskog odsjeka pomoćnik pročelnika za nastavu dostavlja obrazac prijave teme Uredu za studente.
- Ured za studente ispisuje obrazac prijave teme završnog rada.

POSTUPAK IZRADE ZAVRŠNOG RADA

- Glavni cilj završnog rada jest korištenje teorijskog i praktičnog znanja stečenog tijekom studija i primjena stečenih kompetencija u rješavanju prostorno relevantnih problema te student kroz pisanje završnog rada dokazuje i razvijenost vještine pisanja stručnih radova
- Završni rad može obuhvaćati teorijski, eksperimentalni i terenski istraživački rad. Mora biti napisan i opremljen prema standardima i pravilima struke te ga je student dužan prirediti prema uputama Geografskog odsjeka.

Struktura i oblikovanje teksta

a) Početne stranice

- Početne stranice pišu se po uzorku u obrascu **Prilog 2.** i redoslijed početnih stranica je obavezan. U obrascu se popunjavaju siva polja i padajući izbornici. U istom dokumentu se piše cijeli rad. Korišteni font je Times New Roman.
- Iza naslovnice je predviđena jedna prazna stranica.
- **Temeljna dokumentacijska kartica:** Piše se na hrvatskom jeziku isključivo na jednoj kartici. Pod *Tema prihvaćena* navodi se datum sjednice Vijeća Geografskog odsjeka na kojoj je prihvaćena tema rada. Pod *Datum obrane* piše se datum roka prema rasporedu završnih ispita.
- **Basic documentation card:** Temeljna dokumentacijska kartica na engleskom jeziku. Sadržaj treba biti istovjetan temeljnoj dokumentacijskoj kartici na hrvatskom i piše se isključivo na jednoj kartici.
- **Sadržaj:** Preporučuje se decimalno označavanje poglavlja i potpoglavlja.
- Početne stranice do uključivo Sadržaja ne numeriraju se. Numeracija započinje od Uvoda koji nosi arapski broj 1.

b) Struktura rada

- Navedeni dijelovi koji slijede su obvezni dijelovi strukture završnog rada, a ne nužno naslovi poglavlja.
- **Uvod:** sažeto definirati temu i cilj rada, prostorni i vremenski obuhvat teme istraživanja.
- **Metode istraživanja:** metode prikupljanja i analize podataka; izvori podataka.
- **Rezultati:** Predstavlja središnji i najopsežniji dio rada. U pravilu se dijeli na više poglavlja u kojima se iznose rezultate vlastitog rada. Ovdje se logičkim redom opisuju, objašnjavaju i izlažu relevantne činjenice koje se odnose na temu.
- **Rasprava:** Kritička usporedba rezultata vlastitog rada i spoznaja iz literature.
- **Zaključak:** Sažeta sinteza najvažnijih spoznaja u radu. U zaključku se potrebno osvrnuti na ispunjenost ciljeva definiranih u Uvodu. Zaključak nije sažetak rada i nije isto što i Izvadak koji se piše u Temeljnoj dokumentacijskoj kartici.
- **Literatura i izvori:** Piše se na kraju rada, ali ne numerira se kao poglavlje.

c) Prilozi

- Ovdje se navode **Popis slika** i **Popis tablica** te svi drugi različiti (dodatni) tablični, grafički ili kartografski prilozi. Uz naziv svake slike i tablice navedene u Popisu slika i Popisu tablica navodi se stranica rada na kojoj se nalazi slika ili tablica.

Način pisanja

- Tekst treba biti napisan **književnim hrvatskim jezikom**, jasno, sažeto, jezično ispravan, pisan u trećem licu i bez pasivnih glagolskih oblika. Ako je potrebno, dužnost je mentora uputiti kandidata na jezičnu lekturu teksta.
- Pojmovi koji imaju kratice pri prvom pojavljivanju navode se u potpunosti, a u zagradi se navodi kratica. Nakon toga se kod idućih korištenja može koristiti samo kratica.
- Posebnu pozornost potrebno je posvetiti načinu citiranja, pravilima izrade i označavanja tabličnih, grafičkih i kartografskih priloga te navođenja izvora podataka koji su poslužili za njihovu izradu.

Slike i tablice

- Slikama se nazivaju svi oblici grafičkih prikaza (dijagrami, karte, fotografije, skice i dr.).
- Tablice i slike trebaju biti što sadržajnije i potpunije. Svaka tablica ili slika treba biti čitljiva i izvan konteksta. Iste podatke u pravilu se ne prikazuje i pomoću tablice i pomoću slike.
- Treba izbjegavati preuzimanje (kopiranje, skeniranje) gotovih grafičkih i tabličnih prikaza drugih autora.
- **Naslovi slika ili tablica** moraju davati odgovore na pitanja „što, gdje i kada“ (što = objekt koji je prikazan, gdje = prostorni obuhvat/okvir, kada = vremenski period ili trenutak). Ispred naslova tablica/slika pišu se redni brojevi u skraćenom obliku (npr. Sl. 1. Naslov slike; Tab. 1. Naslov tablice). Naslovi tablica pišu se iznad tablica, a naslovi slika ispod slika.
- Ispod slika i tablica piše se **izvor u skraćenom obliku** (vidjeti tablicu kod citiranja). Izvor se odnosi na podatke na temelju kojih je izrađena slika ili tablica. Ne piše se da je sliku ili tablicu

izradio autor (student), nego se pretpostavlja da je autorsko djelo jer se nalazi u završnom radu studenta. U slučajevima preuzimanja gotovih tablica ili grafičkih priloga potrebno je navesti da je prilog preuzet i navesti izvor.

- Pri **pozivanju** na određenu tablicu ili sliku u tekstu u zagradi se piše skraćena oznaka malim početnim slovom (npr. tab. 1 ili sl. 1). Sve slike i tablice trebaju biti najavljene u tekstu, u pravilu prije samog priloga.

Citiranje

- Literatura se citira prema **harvardskom** sustavu.
- Korištena literatura citira se **unutar teksta** tako da se navede prezime autora i godina objavljivanja (odvojena zarezom) na kraju rečenice ili dijela rečenice koji predstavlja **prepričani sadržaj** iz literature, npr. „(Chang, 2019)“.
- U slučaju preuzimanja **doslovnog citata** iz literature, preuzeti dio označava se navodnim znakovima te se uz referencu navodi i stranica rada (odvojena zarezom) iz koje je citat preuzet, npr. „(Chang, 2019, 97)“.
- Ako citirana referenca ima **dva autora**, navode se oba prezimena autora i godina, npr. „(Garay i Cànoves, 2011)”
- Ako citirana referenca ima **tri i više autora**, u tekstu se navode prezime prvog autora i kratica „i dr.”, npr. „(Graham i dr., 2000)“. U popisu literature navode se svi autori rada.
- Ako se citira **više članaka** jednog autora ili iste grupe autora, prezime se navodi samo jednom, a godine objave radova navode se kronološki i odvajaju znakom točka-zarez, npr. „(Andriotis, 2002; 2006)“.
- Ako se citira više radova jednog autora ili iste grupe autora iz **iste godine** izdanja, uz godinu se navode i slova po abecednom redu, npr. „(Harvey, 2016a; 2016b)“.
- Kada se navodi **više radova u kontinuitetu**, upotrebljava se znak točka-zarez. Radovi se navode kronološki, npr. „(Russo i Van der Borg, 2008; Williams, 2009; Klarić, 2016)“.
- U slučaju kada se u tekstu navodi referenca koja se nije koristila neposredno, već se **preuzima** od autora posrednika koji ju citira, prvo se navodi prezime i godina izvorne reference, a autor iz čijeg je teksta preuzeta (dakle koja se čitala) nakon riječi „prema“, npr. „(Ward 1975 prema Riđanović, 2007)“. U popisu literature navodi se samo ona bibliografska jedinica koja se koristila neposredno (u ovom slučaju: Riđanović, 2007).
- Svi literaturni navodi i izvori **citirani u tekstu te ispod slika i tablica** trebaju biti navedeni na kraju rada u poglavlju Literatura i izvori (ili u odvojenim poglavljima Literatura i Izvori). Navode se samo one bibliografske jedinice i izvori koji su citirani u završnom radu. Svaka referenca koja se citira u tekstu treba se navesti u popisu literature i izvora, ali i obratno – u popisu literature i izvora ne smije se nalaziti neka referenca koja se u radu ne citira.
- Literaturni navodi u popisu literature trebaju biti poredani **abecednim redom** autora i **kronološkim redom** za radove istog autora. Radovi koje je autor napisao sam dolaze ispred radova koje je autor napisao u koautorstvu. Radovi dvaju istih autora dolaze ispred radova triju autora itd.
- Velika i mala slova u nazivu članaka, časopisa, knjiga i zbornika radova na engleskom jeziku trebaju biti navedena na isti način kao u izvornim publikacijama.
- Kod **uredničkih knjiga**, ako je knjiga izvorno pisana na hrvatskom, u zagradi iza inicijala urednika piše se „ur.“. Ako je knjiga izvorno pisana na engleskom ili drugom jeziku, iza

inicijala imena urednika piše se „ed.“ (ako se radi o jednom uredniku) ili „eds.“ (ako se radi o dva ili više urednika).

- Nazivi knjiga, zbornika, časopisa i publikacija pišu se u *kurzivu*. Ako publikacija ima DOI, treba ga navesti na kraju reference u popisu literature.
- Prilikom citiranja **dokumenata** ili **internetskih stranica** pojedinih internetskih portala, institucija i slično unutar teksta, navodi se ime institucije ili tvrtke i godina objave.
- Kod internetskih izvora u popisu literature i izvora puna referenca mora sadržavati ime institucije, tvrtke ili izdavača, godinu objave (ako je dostupna), puni naziv publikacije, internetski izvor (link) i datum učitavanja. Internetski izvori navode objavljeni na engleskom ili drugom jeziku ne prevode se na hrvatski.
- Sve reference radova i izvora citirane u tekstu trebaju se navesti u **popisu literature i izvora**. U popisu se navode samo one bibliografske jedinice i izvori koje je kandidat sam pročitao, odnosno koristio. U tekstu ne smije biti referenci na radove i izvore koje nisu navedene u popisu literature i izvora.
- Detaljni prikaz različitih vrsta referenci (uključujući interpunkcijske znakove) prikazana je u tablici.

Tab. 1. Primjeri citiranja referenci u ocjenskom radu

VRSTA REFERENCE	CITIRANJE U TEKSTU	CITIRANJE ISPOD PRILOGA	CITIRANJE U POPISU LITERATURE I IZVORA
Članak u časopisu s jednim autorom	(Klarić, 2016)	Klarić (2016)	Klarić, Z., 2016: Geographical aspects of the territorial organisation of Croatia and comparison with other European countries, <i>Hrvatski geografski glasnik</i> 78 (2), 49-75, DOI: 10.21861/HGG78.02.02. Broj 78 označuje godište (volumen) časopisa, (2) broj sveska unutar godišta, 49-75 paginaciju rada u svesku, a DOI: 10.21861/HGG78.02.02 označuje DOI rada.
Članak u časopisu s dva autora	(Garay i Cànoves, 2011)	Garay i Cànoves (2011)	Garay, L., Cànoves, G., 2011: Life Cycles, Stages and Tourism History. The Catalonia (Spain) Experience, <i>Annals of Tourism Research</i> 38 (2), 651-671.
Članak u časopisu s tri autora	(Radeva i dr., 2018)	Radeva i dr. (2018)	Radeva, K., Nikolova, N., Gera, M., 2018: Assessment of hydro-meteorological drought in the Danube Plain, Bulgaria, <i>Hrvatski geografski glasnik</i> 80 (1), 7-21, DOI: 10.21861/HGG.2018.80.01.01.
Članak objavljen na dva jezika	(Winde, 2015)	Winde (2015)	Winde, F., 2015: Uranium pollution in South Africa: past research and future needs / Onečišćenje uranijem u Južnoafričkoj Republici: prošla istraživanja i buduće potrebe, <i>Hrvatski geografski glasnik</i> 77 (2), 33-53.
Knjiga	(Graham i dr., 2000)	Graham i dr. (2000)	Graham, B., Ashworth, G. J., Tunbridge, J. E., 2000: <i>A Geography of Heritage: Power, Culture and Economy</i> , Arnold, London.
Poglavlje u knjizi	(Russo i Van der Borg, 2008)	Russo i Van der Borg (2008)	Russo, A. P., Van der Borg, J., 2008: Area Regeneration and Tourism Development: Evidence from Three European Cities, in: Jansen-Verbeke, M., Priestley, G. K., Russo, A. P. (eds.): <i>Cultural Resources for Tourism: Patterns, Processes and Policies</i> , Nova Science Publishers, New York, 197-213.
Članak u zborniku radova	(Bočić i dr., 2014)	Bočić i dr. (2014)	Bočić, N., Buzjak, N., Kern, Z., 2014: Some New Potential Subterranean Glaciation Research Sites from Velebit Mt. (Croatia), in: Lewis, L., Kern, Z., Maggi, V., Turri, S. (eds.): <i>6th International Workshop on Ice Caves</i> , National Cave and Karst Research Institute, Carlsbad, 72-76.
Članak na internetskoj stranici	(Faričić, 2003)	Faričić (2003)	Faričić, J., 2003: Postoji li danas Dalmacija?, http://www.geografija.hr/hrvatska/postoji-li-danas-dalmacija/ (6. 2. 2016.)
Tiskana publikacija	(DZS, 2003)	DZS (2003)	Državni zavod za statistiku (DZS), 2003: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.: stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, Statistička izvješća 1167, Zagreb.

Publikacija na internetu	(DZS, 2013)	DZS (2013)	Državni zavod za statistiku (DZS), 2013: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: stanovništvo prema starosti i spolu, po naseljima, www.dzs.hr (13. 10. 2013.).
Dokument na internetu	(UN, 1987)	UN (1987)	United Nations (UN), 1987: Report of the World Commission on Environment and Development (WCED): Our Common Future, http://conspect.nl/pdf/Our_Common_Future-Brundtland_Report_1987.pdf (13. 10. 2013.).
Web stranica web mjesta ili institucije	(UNESCO, 2018)	UNESCO (2018)	UNESCO, 2018: World Heritage List, https://whc.unesco.org/en/list/ (13. 12. 2018.).
Slika ili tablica na internetu	(Deposit Photos, 2016)	Deposit Photos (2016)	Deposit Photos, 2016: Vernazza, Parque Nacional de Cinque Terre, Liguria, Italia, https://pt.depositphotos.com/130348824/stock-photo-vernazza-cinque-terre-national-park.html (26.11.2018.).
Baza podataka	(Eurostat, 2018)	Eurostat (2018)	Eurostat, 2018: Passenger transport by type of transport, https://ec.europa.eu/eurostat/data/database (13. 12. 2018.).
GIS podaci	(DGU, 2016)	DGU (2016)	Državna geodetska uprava (DGU) / Croatian Geodetic Administration (CGA), 2016: Središnji registar prostornih jedinica RH (GIS shapefileovi) / Central registry of spatial units in the Republic of Croatia (GIS shapefiles), Zagreb.
Novinski članak (tiskani)	(Slapper, 2018)	Slapper (2018)	Slapper, G., 2005: Corporate manslaughter: new issues for lawyers, The Times, 3 October, 4.
Novinski članak (na internetu)	(Chittenden i dr., 2003)	Chittenden i dr. (2003)	Chittenden, M., Rogers, L., Smith, D., 2003: Focus: Targetitis ails NHS, Times Online, 1 June, http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/scotland/article1138006.ece (17. 03. 2005.).
Referenca u tiskanom rječniku	(Longman, 2003)	Longman (2003)	Longman, 2013: Longman Dictionary of Contemporary English (New Edition), Pearson Education Limited, Harlow.
Referenca u rječniku na internetu	(Longman, 2013)	Longman (2013)	Longman, 2018: Longman Dictionary of Contemporary English Online, https://www.ldoceonline.com/ (13. 12. 2018.).

Opseg i forma rada

- Optimalni opseg završnog rada je oko **25 stranica**. Jedna stranica u radu treba odgovarati standardnoj veličini „kartice“, tj. sadržavati oko 1800 znakova.
- Rad se piše fontom **Times New Roman**, veličina **12 točaka**, s proredom od **1,5 redaka**. Veličina pozivnih bilješki je 10 točaka. Kod slika, tablica, dijagrama i drugih priloga može se koristiti drugačiji font i veličina slova.
- Naslovi poglavlja pišu se podebljanim velikim tiskanim slovima (**bold**), veličine 12 točaka (npr. **METODE RADA**). Naslovi potpoglavlja pišu se malim podebljanim slovima, veličine 12 točaka (npr. **Prostorni obuhvat istraživanja**).
- Rad treba oblikovati kao dokument formata **A4**. Margine trebaju biti **2,5 cm**.
- Rad se predaje u digitalnom obliku. Verzija rada za mentora predaje se u formatu **MS Word**. Konačna verzija rada prije ocjene predaje se u formatu **PDF** pod nazivom **Ime Prezime – Završni rad i godina**.

OCJENA ZAVRŠNOG RADA

- Student redovito izvještava mentora o tijeku izrade završnog rada.
- Student šalje mentoru dovršeni završni rad, pripremljen prema ovim Uputama i dodatnim uputama mentora, najkasnije **20 radnih dana** (prema akademskom kalendaru) prije datuma roka završnog ispita.
- Mentor je dužan obaviti **reviziju** u razumnom roku te dati svoje sugestije i primjedbe. U slučaju da mentor opravdano ne može preuzeti reviziju, u dogovoru s njim preuzima je drugi nastavnik.
- Završni rad može se predati na ocjenu i bez revizije ako tako zaključi student, no tada je ocjena konačna.
- Završni rad predan na ocjenu **10 do 20 radnih dana** prije datuma završnog ispita (prema akademskom kalendaru), mentor ocjenjuje bez vraćanja rada na doradu, najkasnije na datum ispitnog roka. Ako student ne preda završni rad u navedenom roku, mentor **nije obavezan** ocijeniti rad do ispitnog roka.
- Student predaje mentoru konačnu inačicu završnog rada u formatu PDF pod nazivom: Ime Prezime – Završni rad i godina najkasnije **jedan radni dan** prije datuma rok završnog ispita.
- Prije ocjenjivanja završnog rada student mora provjeriti jesu li u studomatu upisane sve ocjene, vratiti knjige u knjižnice PMF-a i, ako plaća školarinu, podmiriti sve obveze.
- Mentor ispunjava **izvješće o završnom ispitu (Prilog 3)**, u koje upisuje ocjenu rada. Najkasnije **na dan roka završnog ispita** mentor dostavlja završni rad u formatu PDF i potpisano izvješće o završnom ispitu Uredu za studente (izvješće se može poslati i skenirano).
- ISVU koordinator završnu ocjenu unosi u ISVU sustav.
- Neposredno nakon ocjene rada student dostavlja ispunjenu i potpisanu **izjavu o izvornosti te izjavu o pohrani i objavi ocenskog rada** u Ured za studente.
- Rad se nakon obrane trajno pohranjuje u elektroničkom obliku u Središnjoj geografskoj knjižnici.
- Knjižničar u Središnjoj geografskoj knjižnici kopira rad u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, vodeći računa o zaštiti osobnih podataka studenta.